

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot úgy a Lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek agdíjajkért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészve 4 frt a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendőik. félve 2 frt, negyedévre 1 frt.

A kereszt győzelme az igazság jele.

Midőn Pompejus győzelmes karjai igába hajták Judeát s megfosztá ősi államformájától: a zsidó nemzet elvesztvén önállóságát, kitörölteték a nemzetek sorából. Mint csekély becsű s minden római polgártól megvetett nép tisztartók által kormányoztatott, kiknek önkénye és szeszélye miatt az elkéseredettség tetőpontját érte el Izraelben. Megvoltak fosztva majdnem minden joguktól: személy és vagyon-szabadság számukra nem létezett, sőt szolgáljuk bélyegéül keresztalállal büntetettek. Ez pedig azon időben a legaljasabb és leggalváztosabb neme volt a büntetésnek, miért is a zsidók előtt botrány vala a kereszt.

Az ennyire megtört, hajdan dicső nemzet olvasva a propheták jóvendöléseit, epedve sovárgott az ígért Megváltó után. Azonban nem fogta fel a jóvendöléseket úgy, miként a szent hajdan férfiai azokat előre látták s így egy földi hatalmas, dicsőségben fénylő szabadítót várt, ki megingatja a trónokat, megalazza a kegyetlen császárokat, széttöri a rabbilincseket s őt régi dicsőségébe vissza fogja helyezni. Midőn tehát megjelent a diadalmi fényben és pompában várt Megváltó s hatalmi jelvény helyett gyenge nádat tartá kezében: nagy volt a zsidó nép csalódása. És ez annyira elkéséríté a megszabadítás után sovárgó népet, hogy halálos ellensége leve a küldött Szabadítónak. Még csak hallani sem akart a megjelent Megváltóról. S hogy megmutassa, miszerint ő más szabadítót vár, nem iszonyodék ama gyalázatos keresztre feszített, melylyel őt a szolgaság ideje alatt a pogány hatalom büntette. De mi történt? Az egykor oly szégyen-teljes, oly meggyalázó kereszt elveszti régi jellegét, szellemi dicsőségben tűnik fel, az egykori büntető eszköz most diadal jellé válik s míg egyrészt a zsidókkal szemben száfolthatlanul bebizonyítja, hogy Jézus Krisztus valóban az ígért Megváltó, addig másrészt a pogányokat meggyőzvéen vallásuk helytelen voltáról, az egy igaz Isten ismeretére vezeté.

Nagyon sok csodát művelt Jézus földi életében, de vajmi kevesen ismerék el őt valódi megváltónak: a tolongó sokaság, megindulás nélkül szemlélte, némán távozott azok látása után. És ime mily csodálatos! A Golgotáról megtörődött szívvel tér vissza, Igen, mert látá, hogy az, kinek halálakor a föld megrendül, a kősziklák megrepednek és a halottak feltámadnak, nem lehet közönséges bűnös ember, hanem Isten-ember. A Megváltó élő szavai nem találtak viszhagra a gonoszságban megrögzött nemzedéknél, — „a keresztben függőnek hallgatása megrendíté az érzéketlen gyilkosokat is.” — Ki nem látja ezekben a kereszt győzelmét, a lankadó Megváltó hatalmát, az igazság meggyőző jelét?

Azonban ez csak kezdete volt a kereszt diadalmának. A pogányoknál is csakhamar elveszté régi jellegét s rövid időn megszűnék a gyalázat-fájának tartatni. Mert alig ment végbe a Kálvária véres áldozata: a pogány rómaiaknak mind kül- mind bel-életében, mind vallási, mind polgári intézményeiben más szellem kezdett nyilvánulni. Lassanként elhagyák bálvány-isteneiket és a kereszt zászlója alá szegődének. Az elébb még érzekiséget hajhászó nép undorral és megvetéssel fordula el a bálvány-áldozatoktól és Jézust, ki saját nemzete által keresztre feszített, ki tündöklő korona helyett tövis koszorut viselt: Istene gyanánt kezdé imádni. S ha mind ezt kétségbe vonná valaki, ha nem látná ebben a kereszt győzelmét: hallja csak a pogány százados vallomását és bizonyára befogja látni, hogy a keresztben meghalt Jézus valóban Istenfia volt s így a kereszt már többé nem a botrány, hanem egy nagy igazság jele. Vagy nem ezt bizonyítja ama körülmény, miszerint Sz. Péter praedicationájára egyszerre három-ezer ember keresztelkedék meg, kik hazájukba visszatérve, növelék a kereszt követőinek számát? — A birodalom minden részében hittel és bizalommal hajlánek meg a kereszt előtt és fenszóval hirdetének annak győzelmét mondván: „Krisztus az Isten fia, az ő keresztje váltott meg minket, ez az igazság jele.”

És noha a sz. kereszt nem tüzeték azonnal a

pogány Róma halmi fölé, noha nem ékesíté mindjárt a régi pogány templomokat, mindazonáltal oly mélyen vésődött az új hívők szívébe, hogy a történet tanúsága szerint háromszáz év vérzivatarra sem vala képes kitörölni. — De amint többen és többen kezdék elismerni a kereszt győzelmét, a császárok tündöklő trónja mellett felállították a kereszt trónja is. Ezen körülmény pedig csakhamar az egész római birodalomban győzelemre vezeté a sz. keresztet. Mert Róma mely akkor királyok és népek fölött itélt, mely népeket és nemzeteket teve szolgájává: az apostoli főnökök megjelenése, az igazi szabadság hirdetése által népeket és királyokat hajta a kereszt szelid járma alá. Azonban csakhamar ellenállásra talált a sz. kereszt az ő diadalában. Voltak ugyanis császárok, kik elkapatva a hatalom egykori nagyságától, nem feledheték azon időt, melyben elődeiknek egyetlen szavától függék ezreknek szerencséje vagy szerencsétlensége és visszaállítandók a régi önkényt, ellenségei levének a keresztnek. És ime, mi történt? Megmondja a történelem. Bármennyire erőlködtek, a kegyetlenség bármily eszközt alkalmazák, még sem tudták a keresztet az ő diadalában feltartóztatni és régi jellegét visszaállítani. — „Keresztény vértenger borítá — írja Cantu Caesar — Róma téreit, pataként folyt a vér a világ más részeiben is, melynek véres hullámai fölött győzelmi jelül tündöklött mindig a sz. kereszt.“ Milliók hulltak el a kereszt igazságaért, azonban ez legkevésbé sem akadályozta annak győzelmét, sőt ellenkezőleg elősegíté és nagyobb fényben tünteté fel. Ugyanis a kinzók látva a keresztben való erős hitet és rendíthetetlen állhatatosságot, annyira meggyőzetének sz. hitünk ereje által, hogy letévék a kinzó eszközöket és a kereszt zászlója alá szegődének, noha előre látták, hogy e lépés halált hoz rájuk is. Így diadalmaskodék a kereszt a pogányság felett, így leve jele az igazságnak, melyet annyi ezren vérokkal pecsételének meg.

Szomoruan emlékszünk ugyan a vértanuk szenvedéseire, az igazság és gonoszság e véres harcára, de a győzelmet tekintve szent örömmel telik el szívünk; mert a kereszt, mely ellen egy félvilág harczolt, áll még ma is, mint az igazság zászlója. Az üldözők pedig és ezekkel maga a pogány Róma már rég eltűnt; a honnan hajdan vérfagyasztó parancsokat szórtak a kegyetlen császárok: ma az igazság öre osztogatja a szeretet és béke törvényeit. Tehát a kereszt ellen indított háboru a támadók romlásával végződött. Eltűntek a hamis istenek bálványképei s helyöket elfoglalá az oly sok vérrel megáztatott kereszt; az embertelen áldozatok oltárai ledőltek s helyettök felállították a végtelen szeretet oltára. — Az érzékiségbe merült népet kiemelé a bűn fertőjéből, erkölcsi eszméi helyébe, melyek a bűnt is erény gyanánt tünteté fel, s melyek megengedék, hogy az ember érzéki vágyainak kielégítése végett még vallási szempontból is áldozhasson, — az igazság szent morálját oltá a Krisztusban ujaszületett nép szívébe. — Ime ebben áll a kereszt győzelmé a

pogány külhatalom fölött, ebben nyilvánul az igazság diadala az érzékiségben elmerült gonoszság fölött.

De itt még nem ért véget a kereszt elleni harc. Mert jöttek idők, midőn a szellemi fegyverekkel is szembe kelle szállania. És e harc annyival is nehezebb, annyival is nagyobb próbája volt az igazságnak, minthogy magok egykori követői és harcosai ütének pártot a kereszt ellen. — A gonoszság szelleme ugyanis soha sem szűnt meg működésében. Valamint az ó-szövettségben többször támasztott lázongókat a választott nép romlására: úgy az újszövetségben is sikerült az igazság tulbuzgó védőit félrevezetni és a tévely kárhózatába ragadni. Az ő befolyása alatt történt, hogy több vallásunk igazságáért lángoló nagy szellemek elvesztvén értelmük tiszta világát, az igazság helyett a gonoszságot kezdék védeni, s így csakhamar megteremték a tévtanokat.

Azonban a szellemi harcban, a tévtanokkal szemben is győzött a szent kereszt. Mert, noha nem mulának el oly gyorsan, amint létrejöttek, még sem maradhatnak fenn örökre. Nem, mert az igazságnak, ha későre is, de győznie kell és előbb utóbb ki kell tűnne azon valóságnak, miszerint minden mi az igazság romlására tör, a lét jogot nélkülözi. Ki is tűnt csakhamar ezen állítás valódisága. Az első századok tévtanai amint létrejöttek, úgy el is tűntek s így míg egyrésztől biztosan jelzik a még fennálló jövődő sorrát, addig más részről hamisíthatlan zálogát képezik a kereszt egykori teljes uralmának.

A keresztnek ezek fölött nyert fényes győzelmét látván a tévtanok védői, — kik között volt több hatalmas fejedelm is, — meggyőződének, hogy minden törekvés hasztalan az örök Igazság intézménye ellen; azért letették a gonoszság fegyverét s elismerték ismét a kereszt felsőbb titkos hatalmát és meghajlottak előtte. Ennek pedig természetes következménye az leve, hogy a kereszt újra ékiteni kezdé több fejedelmi trónt, melyeket egy időre a gonoszság átkos szelleme e dísztől megfosztott vala. A nemzetek pedig, melyek többnyire fejedelmök parancsa folytán hagyák el a kereszt zászlóját, azok visszatérte vagy halála után szintén visszajöttek az igaz egyház kebelébe s így a tévtanok romjai fölött még fényesebben kezdé ragyogni hitünk jelvénye. Az erőszakkal lerombolt templomok, melyeket a kereszt ékesíté, romjaikból kiemelkedtek; a melyek pedig még épségben voltak ugyan, de tévtanok jelvényei által gyászolák sorsukat, visszaadattak jogos birtokosaiknak és ismét hirdethették tornaikról a kereszt győzelmét. — Vagy nem a kereszt győzelmét jelzi-e ama fény, mely szerint Heraclius császár, a hajdan oly gyalázatos jelt diadalmenet között saját vállain vitte vissza Golgothára? Mit jelent az, hogy ma már királyok és fejedelmek keblét ékiti a kereszt? Mire mutat az, hogy még nem katolikus nagyok is ma már elfogadják és mellőkön hordják?

Igy tündöklött tizenkilencz századon keresztül hitünk jelvénye a sz. kereszt. S bármennyire erőlködnek is elleneink, hacsak a történetet meghamisítani nem akarják, el kell ismerniök, hogy csak az igazság

ereje tarthatá fenn o'ly nehéz küzdelmek közepett a keresztet. — Az annyira dicsőített, de gyászos reformáció is csak növelé a kereszt győzelmeinek számát. Mert az igazság e nehéz tusája alkalmat szolgáltat arra, hogy a kereszt szent tana a maga világosságát teljesen kifejthesse és elleneink ak ratuk ellenére is láthassák a Megváltó eme szavainak valódiságát: „Bizzatok, én meggyőzöm a világot.“ Jan. 16 33.

E nevezetes mozzanattól kezdve a kereszt kelettől nyugatig, éjszaktól délig löveli dics-sugarait. — Találkoztak ugyanis a közelebbi négy században is apostoli lelkesültségtől lángoló férfiak, kik nem ijedve vissza éjszaki dermesztő jéghegyeitől, — nem Afrika sivatag pusztáitól, — Brazília járatlan vadonjaitól, China megmászhatatlan hegyeitől, szent buzgalommal hirdették a kereszt felséges tanát, miáltal már az ismert világ minden részében dicsfény ragyogja körül a válság fáját. És ámbár ezen irányban sem szünt meg a gonoszság szelleme a kereszt ellen működni, sőt mondhatni soha nagyobb eredménnyel nem működött, mégsem akadályozhatja meg az igazság győzelmét. — Egész legioit támasztá ugyan a világámitóknak, kik az észet istenítve nem iszonyodtak gunyt üzni a szt.-kereszt hitéből, hogy így félrevezetve a hitben még kiskorukat, annál közelebb vigye az emberiséget az erkölcsi halál sírjához, és noha nem is maradt siker nélkül az ördögi munka, mert a megtámadott hittel a valódi békét is elűzi többeknek szívéből: — még sem kissebbítheti a kereszt dicső diadalát.

Mert az örök válság záloga el nem veszhet, és valamint a jelenkorig Isten mindig támasztott rettentetlen bajnokokat az igazság épségben tartására s módot a gonoszság megalázására: úgy a jövőben sem engedí meg a válság fájának megalázását; sőt erős az isteni Gondviselésbe vetett hitünk és reményünk, hogy szentegyházunk a jelenkor támadásait is dicsően kiálva, mindinkább növekedő lelkesedéssel zengheti a szent kereszt nagy napján: „Vexilla regis prodeunt, fulget crucis mysterium.“

V e r e b e s i.

A népiskolai közegészségügy.

A III ik országos tanítói nagygyűlésre kitűzött tételek között egyik legfontosabb tétel a népiskolai közegészségügy, melynek sikeres megoldása nem csekély nehézségekre fog találni, főképp, ha azt akarjuk, hogy az a népiskolában sikeres eredménnyel taníttassék. E végből szükséges volna, hogy az olyan nyomorult iskola-helyiségek, melyek az egészségtan követelményeivel ellentétben állanak, olyan állapotba hozassanak, hogy azok a közegészségügy érdekeinek minden tekintetben megfelelők legyenek; mert: hol az egészség veszélyeztetve van, ott egészségtant sikeres eredménnyel tanítani nem lehet.

Sok községben létezik még olyan iskola, melynek csak a neve iskola; egyik sötét, melyben az egészséges szem is megromlik; a másik kicsiny, a harmadiknak levegője rossz, mert az árnyékszék közvetlen szomszéd-

ságában fekszik, s azért szellőztetés alkalmával levegője méginkább megromlik; a negyediknek nincs udvara, az ötödikben még padok sincsenek (Nem tudjuk, hogy ezen állítás csak olyan általános szlam-e, avagy konkrét esetekre való hivatkozás, melyért a felelősséget a cikkiróra hárítjuk. Szerk.) stb. az ilyen iskolák a nevelésügynek nem hasznára, hanem ártalmára vannak; miért is az ilyen iskolákat egy községben sem lenne szabad megtűrni, de még a tanügy élén álló tanférfiaknak sem kellene szemet hunyni, hanem oda hatni, hogy az ilyen fajta iskolák helyébe olyanok állíttassanak, minők a közegészségügy kívánalmait lehetőleg kielégítsék. Ezt követeli az egészségügy, de követeli a tanügy is.

Az iskolaszékeknek és községeknek különös gondot kellene fordítani: 1-ór az iskola helyiség megválasztása, 2-or az iskolaépületek beosztására, és 3-or a berendezésre; azért egészségi szempontból a következőkre kellene főszólyt fektetni:

1. Az iskolaépületek egészséges helyre építendők, még pedig a lehető legjobb anyagból.

2. A tanteremek tágasak, magasak legyenek, jó nagy ablakkal látassanak el, hogy minél több világot adjanak s hogy a szellőztetést is annál könnyebben lehessen eszközölni; a tanteremhez előszoba is építendő, melynek falai köröskörül kemény fogasokkal ellátva és megszámozva legyenek, hogy minden tanuló felső ruháját a kijelölt helyre akaszthassa.

3. A tanteremben a kemenczék olyan helyre állíttassanak, hogy a gyermekekkel lehetőleg szemben, oldalvast, jó távol álljanak és könnyen fűthetők legyenek.

4. Az árnyékszékek az iskolaépülettől távol építendők, nehogy a megromlott levegő a tanterembe tolulván, rosszulletet — betegséget okozzon. Az árnyékszékeknek — a tanulók átlagos számához mérten — több ülőhely készítendő, s minden ülőhely deszkafallal választandó el.

5. Az iskolaépületnek legyen kavicscsal és porondal meghordott tágas udvara, melyre nyári tornahelyiséget is lehessen berendezni, hol a tanulók szabad idejükben is kényelmesen játszhatnak.

6. Legyen kertje is, melyben a fiu gyermekek faoltással, a leánygyermek pedig vetemények termesztésével foglalkozhassanak.

7. A régi rosz padokat egy iskolában sem kellene megtűrni, mert czélszerűtlen voltak miatt, már sok tekintetben lettek a ferde növésnek okozói. A gyermek csontja igen hajlékony lévén, a folytonos ferde ülés következtében hátrgerincz-oszlopa elgörbül s a testnek idomtalan növést idézi elő; azért a czélnak meg nem felelő padok helyébe, a tanulók különböző nagyságához mérten, új iskolapadok alkalmazandók; ezen czélra legalkalmasabbak a Gönczy-Feiwel-féle padok, melyeknek ülőhelyeik felcsavarás által tetszés szeszint változtathatók s a gyermeket egyenesen ülésre kényszerítik; felállás alkalmával pedig ülőlapjaik hátra csapódnak.

Fényes fekete táblák helyett legczélszerűbb volna

palaszinre festett táblákat használni, mert a szemet nem rontják.

A tanító teendője.

Az egészségnek a jó levegő és tisztaság lévén legfőbb kelléke, szükséges, hogy a tanító szigoruan felügyeljen arra, miszerint a tanterem mindig tiszta legyen; a tanteremnek ne csak közepe, hanem a padok alja is minden nap kisöpreendő, nehogy a szemet ott maradván, ártalmas kigőzölgése betegséget okozzon. Hetenkint legalább egyszer a padlózat is különösen ha régi, mosatassék fel, mert ez által elejét veszi az iskolában támadható, tüdőt és mellet rontó pornak.

A tanterem éventik, legalább kétszer, kimeszelenendő; a szemléleti képek és a tanterem falai minden hónapban leporozandók; téli időben a meleg mindig egyenletes (15—16 R^o) legyen a tanteremben.

Óvakodjék a tanító a gyermekek figyelmét és szellemi tehetségét hosszadalmas tanítása által kifárasztani, nehogy ezáltal lelki és testi kimerültséget, betegséget okozzon.

Házi feladványokkal ne terhelje túl a tanulókat, mert az iskolában ugy is nagyon el vannak foglalva, s ha még azon kevés időt is, mely rendelkezésükre áll, elveszi tőlük, akkor elkedvetlenednek és az iskolai idő eltekergetésére alkalmat keresnek.

Minden tanítási óra után legalább tíz percnyi szünetet tartson, mely idő alatt a tanterem kiszellőztendő; a gyermekek pedig azalatt játszás, vagy tornászással töltsék idejüket.

Játszás után és a tanóra alatt ne legyen szabad vizet inniok, mert az előbbi esetben betegek lesznek, az utóbbi esetben pedig a csendet zavarják. Ebből a növendékeknek azaz előnye is lesz, hogy az önmegtartóztatásban gyakorolják magukat.

Ha óra közben több gyermek kívánczik az árnyékszékre menni, azokat mindig felügyelet alatt bocsássa ki, hogy az önfertőzés, és fiatalkori bűnöknek egymásközötti terjesztése meggátoltassék.

E végből kívánatos volna minden iskola szükség-székhöz, a leánygyermeknél egy nő, a fiúgyermeknél egy férfit alkalmazni, kik a gyermekeket eme bűnök terjesztésében ellenőrizzék: akkor bizonyára nem lenne annyi nyomorék és elbetegedett ember, az elsatnyulás, hátgerinczsorvadás és korai haláltól pedig egy része mentve!

Szoktatás.

Rend lévén lelke mindennek, azért szoktassa a tanító növendékeit rend- és tisztasághoz; ne engedje meg soha, hogy egyetlen gyermek is mozsdatlanul, borzas hajjal, piszkos kézzel, takarítatlan lábbelivel és ruhával jelenjék meg az iskolában, mert a sok piszkos ruhának kigőzölgése, kellemetlen büzt terjesztvén, ártalmasan hat az egészségre is.

Továbbá szoktassa meg őket arra is, hogy mielőtt a tanterembe lépnének, lábbelijökről a sarat, havat tisztogassák le; szoktassa egyenes üléshez s különösen iratás alkalmával ügyeljen arra, hogy minden gyermek a test felső részét az írási szabályok szerint egyenesen tartsa; ne engedje, hogy a padban eléhajolva üljének; olvastatás alkalmával a közeledést se engedje meg, mert

az eléhajolva-ülés hátgerinczgörbülést, a közeledést pedig rövidlátást okoz.

Az egészségtan tanítása.

A közoktatási kormány által kiadott egészségtan miniszteri meghagyás folytán, a hatóságok által elrendeltvén, a népiskolákban a Dr. Széll-féle egészségtan tanítása még ez évben sok helyen kezdetét is vette.

A Dr. Széll-féle egészségtan igen értelmes és talpra esett pályamű, de annak használata alatt azon meggyőződésre és tapasztalatra jöttünk, hogy az elemi népiskolákban, hol a tanító kántor is, az egészségtan, mint külön tantárgyat, a többi tantárgyak közé fölvenni nem lehet; a gyermekek értelme sincs még oda fejlődve, sem pedig annyi alapismerettel nem bírnak, hogy ezen jeles munkában előadott elvek lényegét kellőleg felfogni képesek lennének, azért: ha az egészségtanak elveit akként akarjuk beplántálni a gyermekek szívébe, hogy azok bennök állandó ismeretvé váljanak és felnőtt korukban is vissza emlékezzenek azokra, miket az egészségügy érdekében az iskolában tanultak, legcélszerűbb lenne népiskoláinkban a beszéd és értelemgyakorlat, és olvasmányok alapján tanítani meg őket az egészségtanra.

Olvasó könyveinkben sok olyan olvasmányt lehet találni, melyek az egészségtan keretébe vágnak s melyekből a gyermekeket, a nélkül, hogy figyelmök a tárgytól elvonatnék, — meg lehetne tanítani; ilyenek pl. a Bárány Ignác I. olvasó könyvében: A helvség. — A szőlőkert és szőlőhegy. — A víz. — A kishajósok. — A föld. — A lég vagy levegő. — Az égi háboru. — Az ég. — Az idő. — A négy évszak. — Az ember. — A II. olvasó könyvben: Lőfegyverrel ne játszatok. — A torkos leány. — Az eldobott kő. — A czinke. — A víz. — A hegy és völgy. — A mézskő. — A levegő. — A leányka és a zivatar. — Az éj. — A télnek mérge. — Testünk tagjai. — A látás. — A hallás. — Az egészség. — A III. olvasókönyvben: Szoba. — A betegség. — Ovatosak legyetek. — A gombák. — A víz. — Az álló és folyóvizek. — Az időjárásról. — Érzékeink. stb. A felsorolt olvasmányon kívül még számtalan olvasmányt lehetne felemlíteni, melyek elegendő anyagot nyújtanak arra, hogy az értelmes tanító olvasó-könyvek alapján is megtaníthassa tanítványait az egészségtanra; pl. mikor a levegőről olvastat, alkalma nyílik a tiszta és tisztátalan levegőnek egészségünkre való hatásáról beszélni; megértetheti a gyermekkel, hogy milyen befolyást gyakorol testünkre, tüdönkre és kedélyünkre a tiszta és friss levegő; ellenben, milyen rossz és ártalmas a nem tiszta levegő; említést kell tenni a széngőzről pl. milyen sokan estek már a széngőz áldozatává, azért az izzó szénem szabad éjszakára a kemence elé kihuzni, sem pedig a cső lyukát bedugni, mert kigőzölgése veszedelmes és halált okozó.

A betegségről szóló olvasmányból: sok ember önmaga oka a betegségnek, azért evés-ivásban mértékletesek legyenek; a pálinka ivásról is sokat beszélhet; fölfejtheti azt is, hogy mily károsan hat az éjszakai tívornyázás az egészségre stb.

Az álló és folyóvizek olvastatásakor: beszélhet az állóvizek, posványok rossz kigőzölgéséről, a fürdő-

helyekről, a fürdésről, a test meghűtéséről és a vízbe-
fultak életreklétéséről. stb

Az emberséges éjiőr című olvasmányból megismertetheti, hogy miképen kell a megfagyott emberrel és testrészekkel elbánni. stb.

Erzékeink című olvasmányból kitüntetheti, hogy a szem könnyen megromlik, ha felkeléskor rögtön hideg vízzel mossuk meg, ha közel nézünk, szürkületben olvasunk, vagy varrunk, vagy ha sokáig a napba nézünk; a füleket tisztán kell tartani, mosdás vagy fürdés után arcukat, fejüket s különösen a füleket, jól megtöröljük, léghuzamba ne üljenek, mert mindezek, a hallásra káros befolyást gyakorolnak; a szaglásról: ha virágot szagolnak óvakodjanak az orrukhoz közel tartani, mert gaz, vagy bogár könnyen orrukba méhet, melyből orrbetegség származhatik s orrukat el is veszíthetik. stb.

Az olvasmányok ilyenforma kezelése a népiskolai közegészségügy elsajátítása érdekében, talán sikeresebb eredményhez vezetne, mint az említett tankönyv.

Legcélzszerűbb volna minden tanítónak a Dr. Szélléféle egészségtant tanulmánya tárgyává tenni, s akkor a beszéd és értelem gyakorlat és olvasmányok alapján könnyű volna a gyermekeket az egészségtanra megtanítani

Hogy az egészségtant népiskoláinkban — még nagyobb sikerrel lehessen megtanítani, szükséges volna az V—VI. osztály és az ismétlő-iskolák számára olyan olvasókönyveket szerkeszteni, melyekben az egészségtan főbb elvei is olvasmányok alakjában lennének feldolgozva.

Ime, ezekben vélem én a népiskolai közegészségügy fölkarolásának módját röviden körvonalozni.

Simon József.

T Á R C Z A.

Ünnepi naptár.

Verses jelmondatokban.

(Folytatás.)

Apr. 30. *Makszim, ázsiai kalmár, vt.*

Lépní rövid baj ele, jobb, mint bünhödni örökké;

Kalmár szellem-e ez? meglehet; ámde nemes.

Sz. Jakab szerpap, Márián lektor, Agáp és Szekundin pkk., Tivadar, Emilián, Tertulla, Antonia, — Florián, Cássius, Demeter, Krisztn, Dónát és mások, vtk.

Szent Jakab és Marián szenvednek az óhirü Czirtán;

Véle Szekundin, Agáp nyernek örök koronát.

Emilián, Tivadar, ama hős: levante, ez áldor;

Szép Tertulla, nemes Toncsi, a szüzi jegyes. —

Püspökök és áldor, szerpap, kisebbfoku lektor,

Férj, anya, gyermek, szüz, férfiu, harzi vitéz:

Egy szívvel harczol minden nem, hivatal és kor;

Egy ura, egy hite, nézd: útja is egy — a kereszt!

Szibnai sz. Katalin Sz.

Aszent egyszersmind bölcs és nagy. E szüz tanit ekként
Szentatya is hódol: s nincs „babiloni fogoly.“

Sz. Gergelyén hv.

„Jobb leszek és jámbor, mondá Peregrinus a vándor,
Aztán szervita lett s végre nagy és csoda-szent

B. Hildegard császárné.

Nagy-Károly neje volt, a férj nap, a nője szelid hold;
Szent emléké-nél Kempten örökre beszél.

Máj 1. *Sz. Jülöp és Jakab app.*

Mondd: közülök melyik élt át többet s tett nemesebbet?

Mindkettő hiterős s tényeiben vala hős.

Messze vidékeken át hitapostoli szózatuk átszall.

Ily nemes egy testvér-pár az Olympra fölér.

Sz. Jeremiás proféta.

Int, buzdít, szól, ir; majd feldult romokon sir;

Megrögzött kebelen nem honol a kegyelem.

Sz. Zsigmond király vt.

Példát ad Zsigmond s megtér a tévhitü Burgund;

Rendesen olyan a hon, mint a vezérhatalom.

Skalkai Sz. Benedek remete vt.

A szent hajdanban még szentek is éltek e Honban;

Ebben is a korral léppel a büszke magyar.

Máj. 2. *Sz. Athanáz pk. egyh. a.*

Arius ostora volt s a hit szigorú darabontja.

Vajha az álgnosis rája akadna ma is!

Máj. 3. *Sz. Kereszt feltalálása.*

Bő a kereszt; no de mind nem a Krisztus drága

keresztje:

Lesz a keresztje kereszt tünni tudó kebelen!

Sz. I. Sándor p. és vt.

Oltárbort, ha vizez s a szentelt vízbe ha sót tesz:

Éltet a víz s a só nem leszen elrohádó.

Máj. 4. *Florián ezredes vt.*

Katona és nagy szent: osztrák főveget neki billent.

Istenfélő ma szinte a jó katona.

Sz. Monika, özv.

Ágostont kétszer szülé e jó anya: egyszer

Földnek a vér szerivel, mennynek a könnyeivel,

Sz. Amália özv.

Férhez adák: nem akart; majd szült több szent
ivadékok.

Oh! mikor ős Holland ilyen anyákat adand!

Sz. Kocsárd pk. és hv.

A Belt és Gotthard hegye közt áll sok diszes oltár;
Hildesheim főként, őrizi tiszteletét.

Máj. 5. *Sz. V. Piusz p.*

Német, dán, helvét, holland elveti hitelvét;

A török is bántó, míg utját vágja Lepantó.
Áll Pius és feltün, mint éber gazda a szérün,
Hol különítve a szem, polyva, törek, felezet.

Sz. Irene sz. és vt.

Ámbár üldözi őt: nyeri atyját s még sok ezer főt;
Nem türi Domitián, s vérzik a szüzi leány,

Máj. 6. Sz. János apost. és evang a latin porta előtt.
Forr az olaj; már benn János; de ime kikel épen!
És a latin kapunál ő ma is őrszemet áll.

Damaskusi Sz. János ea

Lesz a tudós úgy bölcs, ha egyuttal disze az erkölcs.
Ritka Damaszczénnel kezdí a „Schola“ is el.

B. Erzsébet magy. királyi szüz,

Dicső Árpád-vér! az utolsó csöpp is eget kér!
Árva ügyét a hideg mosoha mérgezi meg.
Honjától távol koronája lesz a szüzi fátyol;
Winterthur mellett őrizi a hű kegyelet.

Imets F. J á k ó.

Szüz Mária malaszttal teljes *)

Irta: **P. Angelicus.**

Márját, kezdettől aki ment minden makulától,
Teljes éltén át éltete égi malaszt.
Azt mind szent hiteles könyvek s az atyák bizonyítják,
Isten után hogy az ő fénye legelragadóbb.
Égnek hírnöke hirdeti már, hogy telve malaszttal,
Ég ura véle vagyon, kedves az Isten előtt.
Égben s földön még senkit sem ért e dicséret;
Legszentebb Isten drága egyetlene ő.
Ember azért ne csodáld, hogy a Szüz úgy szóla magáról:
„Nagy dolgot művelt vélem az Úr kegye itt.“¹⁾
Ah ne csodáld, hogy az Egyház alkalmazza reája
Szent ihlettséggel mind, ami szép s mi dicső.
„Tiszta barátném — így szól hozzá — szép vagy egészen
És Téged szennynék semmi kis árnya se főd.“
És: „Ki emez bibor hajnként hogy jön előre?
Szép mint hold fénye, s mint a nap oly ragyogó!“
Majd ismét így említi könyve Példabeszédnek,
Márját, mint a Szüzek bámulatos remekét:
„Gazdagságot sok lányzó felgyűjte magának;
Amde Te őket mind sorra felülhaladád.“²⁾
Szent Bazil ezt a köszöntést alkalmazza reája:
„Urnóm! Mária, kit ég drága malasztja betölt.“³⁾
Majd szent Damján Péter róla dicséretet írván,
Márjáról ezeket mondja ki lelkesedőn:
„Mily szentség, mi tökély, mi igazság s áhitatosság
Nem volt nála, kit eltölte a szent kegyelem?“⁴⁾
„Dusabb szent fénye s szentsége, mely makulátlan
Isten után minden lény eme diszeinél.“

*) Mutatvány szerzőnek nagyobbterjedelmű költői művéből.

¹⁾ Luk. I. ²⁾ Brv. 31. ³⁾ S. Basil. orat. de Deipara. ⁴⁾ S. Dam. Serm. 3. de nat. Mariae.

Szent Anzelm a malasztnak e választott szüz edényét
Méltán ily czimmel illeti, tiszteli meg.⁵⁾
Am nézzük, mi vagyon még róla jegyezve T a m á s n á l,
Hogy jobban rünjék Mária e fénye elénk:
„Mily szépség, kérem, mily erény s fajtája tökélynek,
Mily kegyelem s dics nem éri az Istenanyát?!
Elméd tágitsd: oldd meg, gondolatid zaboláit
És eme szent Szüz Anyát ird be szivedbe ekép:
Legtisztább, legalázatosabb, legszebb s legokosb ő,
Minden szentséggel bir s a legájtatosabb;
Telve malaszttal s erkölcsökkel feldiszesítve;
Minden szent adomány telje kitünteti őt.“⁶⁾
Épen azért eme szent így buzdit tiszteletére:
„Tiszteletét terjeszd, mennyire csak teheted;
Mennyire képes vagy hirdesd azt minden erődből:
Mert mindennél több és kitünőbb eme Szüz!
Őt le nem irta a Szentlélek betűjével írásnak:
Téged biza meg, őt hogy te szivedbe jegyezd;
Hogy tudd meg, hogy semmi tökélyt nem nélkülözött ő,
Sem dicsfényt mit csak felfog az emberi ész.“⁷⁾
És szent Gergely a régi írást nekünk magyarázva,
Mindenben, mi dicső, Mária szivére mutat.
„Ur, házának készült hegy, mely hegy tetején lesz.“
Igy ír róla az Ég látoka Ezsaiás.⁸⁾
Szüz Máriára Gergely e szókat ekép magyarázza:
„Szent hegye Istennek, Mária nem magas-e?
Ő hogy elérje örök nagy Igének szent foganását,
Felmagasítá így érdeminek tetejét.“

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Vidéki levél.** Lövete, 1886, apzilis 19. A lövetei r, kath. hitközség tanácsának folyó évi április 11 én tartott gyűlésében mint elnöklő lelkész, azon örvedetes előterjesztést valék szerencsés tehetni, hogy a gyűlés idejét megelőzőleg elmúlt napokban egy nevemre szóló levelet vettem át a postahivataltól 200 írt tartalommal. Az igen becses és drága levél írója arra kért fel, hogy a 200 írt pénzküldeményt bocsássam a nemes hitközség előljáróságának szabad rendelkezése alá, hogy fordít-ák oda, a hová számtalan szükségtől megtámadott körülményeik közt legczélszerűbbnek látják, annak felhasználását.

Ezen örvedetes előterjesztés meghallgatása után a hálás érzelmek a legszebb szavakban hangzottak minden ajakról. Mély tisztelettel emlegették a nagy jötevőnek nevét, a kiról bátran el lehet mondani, hogy egész élete a nagyobbnál-nagyobb jótétemények szakadatlan láncolata vala. A gyűlés a 200 írt pénzküldemény hová fordítása iránt abban állapodott meg a nagy jötevő iránti hálás emlékének jeléül, hogy legyen ezen szép összeg kezdő alphája a hitközség szegény népe által a legrégebb időktől fogva óhajtott kepe megváltási alapnak, mert jobb egyszer valahára a tényleges kezdeményezés terére lépni, mint az elődöktől öröklött pium desideriumot, az utódoknak száraz, pusztá hagyományként átszámolni. A gyűlés határozatilag kimondotta, hogy a hitközség nagy jötevője

⁵⁾ S. Anselm. de excell. Virg. ⁶⁾ S. Thom. de Vilanova Conc. 2. ⁷⁾ u. o. ⁸⁾ Isai II. 2.

pénzküldeményéből kezdeményezett kepe megváltásialap a jótévő nagy nevét fogja viselni.

Ezek után az egyháztanács gyűlése elnöklő lelkész az egyhangulag arra kérta fel, hogy hozza nyilvánosságra a nagy jótévőnek ezen szelvény adományát. Ezek és meg nem számlálható sok jótéteményei- és örök emlékü nagy alapítványaiért tolmácsolja az egész hitközség népének a nagy jótévő iránt mélyen átérzett leghálásabb köszönetét. Megvallom, hogy az egyháztanács ezen tiszteletre méltó óhaja folytán oly kényes körülmények között találtam magam, hogy bátran elmondhatom magamról, miszerint akartam megkülönböztetni a legnemesebb és legszebb kötelesség végzése előtt. Igen, én, a ki tiz év lefolyása alatt a nagy jótévőnek annyi hozzám való jósaiban részesültem; én, aki tiz év lefolyása alatt a nagy jótévőnek annyi sok nagy adományát vettem át, hogy azokat hitközségem templomának, iskolájának, tanítóinak, a szegényeknek, árváknak, szerencsétleneknek, a nagy jótévő rokonainak kézbesitem, nem akartam elvállalni, hogy a nyilvánosság terén megköszönjem annak megszámlálhatlan jószágait, úgy a magam, mint szegény hiveim nevében, a kinek drága élete megtartásáért a jó Istent titkon kérni, soha el nem mulasztom. Erre engem nagy jótévőnek azon ösmert inrentiója vezetett, hogy bármit küldött a templomnak, iskolának, vagy a szegényeknek, mindig hozzám intézett becses leiratában kijelentette, hogy köszönő föliratokat el nem fogad, s a nyilvánosság előtt nehogy semmivel előhozakodjam. Híven megtartám, idáig azt, a mire számtalan sok jótett átvételénél kötelezve valék. Most egy tiszteletreméltó testületnek, egy három ezer lelket számláló hitközség nevében kijelentett óhaja előtt hajlok meg, mint azon hitközség ez időszertint lelképásztora, midőn a nyilvánosság terén köszönetet mondok azon nsgos és ftdő Andrásy István apát-kanonok urnak azon számtalan sok jótéteményekért, örök emlékü nagy alapítványokért, melyekkel szülőfalujának szegény népét évtizedek hosszú során át a jelen időig boldogítani meg nem szűnt. Félre ismerném azon határtalan nagy áldozatokat, a melyeket apát-kanonok ur ő nsga ezen szegény hitközség népe javára oly bőkezűséggel tett, ha azokat ez alkalommal részletesen emlékezetbe hozni, vagy csak jelezni is akarám. S midőn annyi megszámlálhatlan jótéteményekért a nagy jótévő iránt, oly sok kebel hálás érzelmeinek vagyok tolmácsa, nagyon tulbecsülném tehetőségem parányiságát, ha azt merném hinni, hogy képes vagyok méltó kifejezést adni azon hálás köszönetnek — melyben apát-kanonok ur ő nsga magas személye iránt mindnyájan osztozkodunk. Hallgassa meg az Ég azon sok szegény ember imáját, kiknek ő nsga jótévő kezei a fájdalom és nyomor könnyeit annyiszor letörölték orczáiról, és éltesse a jó Isten apát-kanonok ur ő nsgát még sokáig!

Jakab Lajos, plebános.

A lövétei hitközség népe nevében

— **Hitélet Piskin.** Mint a magában véve kitünő, de a hosszas hervasztó szárazság után esőt kívánó talaj, megöntözve az ég könnyei által, dus termékével örvendeztetni a földnépet: ép úgy lepi meg a derék piskii nép, az Isten igéjének hirdetése folytán, a hitbensőségével párosult jellemessége által, az őt figyelemmel kísérő jó érzésű embereket. Meg van e népben a vallásos hajlam s

az áhitat csirája, csak ezt ébren kell tartani, s tapintatos vezetés által, a fokozatos fejlődés magasabb és magasabb niveau-jára lehet azt könnyen emelni.

E czél előmozdítása tekintetéből jött ki a virágzó telepre, még pedig mindjárt nagy szeredán dr. Tódor J. theologiai tanár, nagy pénteken dr. Veress F. liceumi és Varga Sándor gimnázium tanárok, kik az ottani nemes intelligencia által a legszívélyesebben fogadtatva, következő sorrendben végezték kötelességüket.

A nagyheti szertartásokat végezte dr. Tódor, az iskolás gyermekek és a tanítók lelkesen közreműködven, Ulrich vezértanító vezetése alatt. Nagypénteken délelőtt dr. Tódor a szent sirok látogatásáról, délután dr. Veress tartott a gyászban is magasztos sir mellett szent beszédet. Urunknak az olajfák árnyas ligetében és a kereszt, a gyalázat fáján elmondott érzékeny szavait fejtegetvén. Nagyszombaton a Fel támadás impozáns volt; még eddig itt Piskin egy alkalommal sem látott nagy néptömeget ottan részt, s mintha csak a terevő ész és a képzelem hatalma, éppen akkor akarta volna netovábbját elérni, — és méltán — oly nagy pompa fény volt a Fel támadott Jézus imadására kifejtve!

Husvét napján dr. Tódor fényes segédlet mellett celebrálván, evangelium után választékos érvekkel bizonyította be: hogy a valóban meghalt Jézus feltámadván, alapos a mi hitünk, ünnep második napján, Varga tartotta az ünnepélyes misét, s az üdvánát felolvasván, ő nála sajátos népszerűséggel beszélt az oltári szentségről, előre bocsátva azt: hogy Szerzőjét a kenyértörésről ismerték meg az Emmausba menő szomorú tanítványok.

Minden esetre a szent napok egészséges vallás erkölcsi tápot, nyújtottak a hívők s még a nem mieinknek is, a miért legyen saját szolgálóban Istené a dicsőség . . . Örömrünk a hit szolgálói távozása után sajónra változnék, de meg vagyunk győződve, hogy Erdély anygallekü főpásztorának ismert bölcsesége, egy szilárd erkölcsű, tudományos és társadalmi fellépésében is vezérszerepre hivatott férfival fogja annyi áldozatába került plébániáját megajándékozni, s így a missionariusok után betöltendő ürr nem fog maradhatni.

Mielőtt tollunk letennők, hazafias elismerésünket nyilvánítjuk e ső sorban is: az egyháza és hazáját igazán szerető nemes daruvári Paulé Iván állomásfőnöknek, Pawlasz főmérnök, Wolfgruber műhely főnök, Lakos postamester, Ulrich vezértanító stb. uraknak, kik a missionariusokat elrendezvén, az ünnepek megtartását lehetővé tették; de nem feledjük az egyszerű munkás Pazorek-et sem, ki most is oly szépen áldozott az Isten oltárára. „Inspice et fac secundum exemplar.“ U t a z ó.

I R O D A L O M.

— **Értesítés.** Van szerencsém e lapok tisztelt olvasóinak becses tudomására hozni, hogy az 1881-iki évre hirdetett rendkívüli jubileum alkalmából általam a magyar kath. nép és ifjúság számára főpásztori jóváhagyással kiadott „V e z é r k ö n y v“ czimű füzetet a nagyméltóságú Főpásztor ur kegyes felszólítása folytán, a jelen évre rendkívüli jubileumot hirdető pápai körlevél

értelmében átdolgozva, egészen népies irányban és alakban, újra sajtó alá rendeztem és egy pár nap mulva már onnan ki is kerülend.

Czélom volt ezen füzetke kiadásával, mely b. e. nagynevű püspökünk, Fogarasy Mihály ő nagyméltóságának is akkor magas tetszését érdemelte ki, hogy először is a kath. népet és ifjuságot ezen szent ügyvel közelebről megismertessem, azután pedig hogy egy alkalmas formulát adjak kezökbe, mely szerint a jubileumi bucsu elnyerhetési föltételeinek nyilvános körmenetekben, vagy magán ájtatoskodás folytán a legczélszerűbben tehetnek eleget. E czélnak megfelelően nevezett füzetkét három részre osztottam fel. Az I. rész, világos és népies nyelven, a legszükségesebb „Tudnivalókat“ foglalja magában a bucsuról általában, a jubileumi bucsuról különösen a II. részben „Gyónási és áldozási ájtatosságok“ czim alatt alkalomszerűleg összeállított formulát tőrekedtem adni ezen szent ájtatosságok czélszerű elvégzésére, melyben az egyház volóban imagyöngyeit gyűjtöttem össze. A III. rész, a fennjelzett évben kiadott főpásztori magas körlevél értelmében összeállított módozatát tartalmazza a jubileumi körmeneteknek az előírt zsoltárok, himnuszok és imákkal együtt. Ezen utolsó részt a „Függelék“ váltja fel, mely alkalmas imákat tartalmaz azok részére, kik a jubileumi ájtatosságot magánosan akarják végezni.

Ezen füzetke czél- és szükségszerűségét eléggé igazolja azon tény, hogy az első ízben rövid idő alatt két kiadást ért, jöllehet, az első kiadás 1000 példányban eszközöztetett. — Ugy vétem pedig, hogy a mi e tekintetben 5 évvel ezelőtt oly czél- és szükségszerű volt, most 5 év mulva sem szűnt meg az lenni.

De ezt bizonyítja az is, hogy ilyszerű füzetkének kiadása a jelen jubileum alkalmából hirteligen is sürgetve lett. Jelen is meg nemskára két füzetke; egyik Kalocsán Tóth Mike j. t. atya jeles tollából; a másik a „H u n y a d i M á t y á s“-féle intézet nyomásával egy papnevelő tanártól; mindkettő igen czélszerű és meleg pártolásra méltó, de nem tartom szerénytelenségnek megjegyezni, mert azáltal azon füzetkék becsét epen nem akarom kisebbíteni, ha kimondom, hogy az általam összeállított füzetke, mint felsorolt tartalma mutatja, talán némileg czélszerűbb az eddig megjeleneknél s így nem kevésbé pártolásra és terjesztésre méltó.

Miert is sietek megjelenendő alkalomszerű füzetkét, a kath. nép es ifjuság körében való terjesztés végett főleg a földi lelkészkedő papság s gymnasiumi és finoveldel igazgató urak becses nyelvébe melegen ajánlani, annál is inkább, mert ezen kiadás némi hivatalos színezetet is fog nyerni azáltal, hogy a megtartandó jubileumi körmenetek az erdélyi egyházmegyében, a füzetke III. részében található formula szerint fog kegyesen elrendelteni.

A füzetke árát, daczára annak, hogy három nyomtatott ivvel többre terjed, tömeges megrendelések reményében a lehető legolcsóbbra szabtam. Ugyanis: 1 példány ára bérmentes széküldéssel 12 kr; 1—20-ig darabja 10 kr; 20—50-ig 8 kr; 50—100-ig 6 kr; 100—200-ig

5 kr, vagyis 20 példány 2 frt; 50 példány 4 frt; 100 példány 6 frt; 200 példány 10 frt, bérmentesen szállítva. A megrendelések legczélszerűbben postautalványon eszközöndők, melylyel a megrendelt példányok ára küldetik. Egyháziak a füzetkét erga Sacra is megrendelhetik, mely esetben az intentiók megfelelőleg fognak assignáltatni.

Dr. Tódor József,
theol. tanár.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Jótekonyság.** Püspök urunk ő Nagyméltósága az országos központi kath. legényegyletnek 25 frtot, a kézdi nyutódi tűzoltó egyletnek 10 frt, a vízzei templom részére 30 frt, a monoki templom építésére 10 frt, a nagyszebeni orsolya apácák intézetének 350 frt, a nagyszebeni szentferenczendü apácák intézetének 200 frt, a jobbagyalvi magtár részére 20 frt, a korondi temp'om tornyának kijavitására 93 frt, kántortanítók segélyezésére 493 frt, szegénytanulók élelmezésére 250 frt, kisebb segélyezésekre 89 frtot méltóztatott adományozni.

— **Főpásztori körut.** Püspök urunk ő nagyméltósága a kiterjedt udvarhelyi esperesi kerület hivatalos meglátogatását elhatározván a látogatási sorrendet ekép tűzte ki: f. évi május hó 16 án bérmlás Székely-Kereszturon, 17-én Böződujfaluban, 18 án Etéden, 19-én Atynában, 20-án Parajdon, 21-én templomszentelés Szovátán, 22-én bérmlás Szovátán, 23-án Korondon, 24-én Pálfalván, 25-én farkaslakán, 26-án Szentléleken, 27-én Székelyudvarhelyt, 28-án iskolák látogatása Székelyudvarhelyt, 29-én bérmlás Vágásban, 30-án Lengyelfalván, 31-én Kadicsfalván, folyó évi junius 1-én bérmlás Szenttamáson, 2-án Szentkirályon, 3-án Oroszhegyen, 4-én Fenyvéden, 5-én iskolalátogatás Zetelakán, 6-án bérmlás Zetelakán, 7-én Méréfalván, 8 án Karácsonfalván, 9-én Lövétén, 10-én Szentegyházás Oláfaluban, 11-én Kápolnás Oláfaluban.

— **Gyászhir.** Szeretve tisztelt paptársunkat ntdő Domokos János cs.-szereda plébánost súlyos vesztéség érte: hón szeretett édes anyja apr, 20-án elhunyt. Gyászoló család a következő jelentést adta ki. Csiktaplócza Domokos István és neje szül. Székely Katalin, gyermekei: Ilona, Gyula, Róza, Károly, István és Katalin; Domokos Anua öz. Fejér Andrásné és leánya Ilona; Domokos János cs.-szeredai rom. kath. lelkész, mint gyermekei, menyé és unokái, a maguk s számos rokonok nevében fájoalmas szívvvel tudatják Csiktaplóczai öz. Domokos Károlyné született P o t o c z k y S á r á n a k a gondos és övéit forróan szerető édes anyjának, anyósának, és és nagyanyjának, a köztisztvisletben élt özvegynek életkora 83-ik, özvegysege 42-ik évében, 15 napi súlyos szenvedés s a halotti szentségek ájtatos feltele urán végelgyengülés következtében f. hó 20-án d. u. 3 óraker történt esendes kimultát. A megboldogultnak hiült tetemei f. hó 22-én délután 3 óraker fognak a csikszeredai paplakból a csiktaplóczai templom kerítéséhez csatolt családi sírhelyen örök nyugalomra letéetni. — a lelkéért pedig az engesztelő szent mise-áldozat a csiktaplóczai templomban május 4-én fog az Egek Urának bemutatatni. Az örök világosság fényeskedjék neki! Csik-Szereda, 1886. ápril 20. Fogadjá igen tisztelt barátunk részünkről is a súlyos vesztéség fölött érzett legmelegebb részvétünket!

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nomatott a püsp. lyc. nyomdáau gyorssajtój Gyulafehérvátt.